

"Cum historia pro securitate!"

**SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG**

☒ : H-1037 Budapest, Haránt utca 12.

☎ : (+36/06-1) 250-6199 ; @ : paradi.jozsef@gmail.com

Web: <http://www.szbmrtt.atw.hu>

A körlevelek megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság honlapján

Tárgy: *Recenzió Szabó Szilárd Az Osztrák-Magyar Monarchia központi katonai és polgári hírszerző és elhárító szervezete 1850-1918*

**KÖRLEVÉL
(2019-341)**

Tisztelt Tagtársaim Kedves Szimpatizánsok!
Ezúton tájékoztatlak Benneteket arról, hogy megjelent tudományos társaságunk tagjának, dr. SZABÓ Szilárdnak a legújabb könyve:

*„Az Osztrák-Magyar Monarchia
központi katonai és polgári hírszerző és elhárító szervezete 1850-1918.”*

Debrecen, 2019, Debreceni Egyetem Kiadó. 241 p.

HU-ISBN 978 963 31 8784 5.

A kötet szerzője dr. SZABÓ Szilárd Ph.D., 2017-től a Debreceni Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának adjunktusa, 2011-től a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, 2015-től a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság tagja.

Történész diplomáját 2001-ben a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, majd jogász diplomáját 2003-ban ugyancsak a Debreceni Tudományegyetemen, az Állam- és Jogtudományi Karon szerezte meg. A dualizmus témakörével már az egyetemi éveitől kezdett el foglalkozni.

Doktori tanulmányait a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában folytatta. Itt védte meg — *„Hercegovina közjogi viszonya Ausztriához és Magyarországhoz 1878-1918 között.”* címmel — a Ph.D. disszertációját 2011-ben.

Ösztöndíjat is nyert abból a célból, hogy tanulmányozhassa az Osztrák-Magyar Monarchia fel nem osztható levéltári anyagát a Bécsi Állami Levéltárban, illetve Hadi Levéltárban.

Első könyvét a Debreceni Egyetem Kiadó 2011-ben adta ki, mely a disszertációja publikációja volt, a doktorátusával megegyező címmel.

Tudományos társaságunk kiadványaiban a kötet szerzőjének több alkotását is megjelentette:

- Egy horvát az Osztrák-Magyar Monarchia katonai titkosszolgálatában élén: Oskar Hranilovic von CZVETASSIN (1867-1933) katonai pályafutása. *Rendvédelem-történelmi Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV-XXV.évf. (2015) 47-48-49-50.sz. 275-280.p. HU-ISSN 1785-3257.

- Az Evidenzbüro. Az Osztrák-Magyar Monarchia felderítő szervezete. *Rendvédelem-történelmi Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 127-170.p. HU-ISSN 1216-6774.

- Az osztrák-magyar katonai titkosszolgálat tehermentesítése: a kémelhárítás helyi intézményrendszerének és szervezetének kiépítése. 115-132.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Ünnepi parergák ERNYES Mihály 65. születésnapja tiszteletére*. Budapest, 2015, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 193 p. HU-ISBN 978 615 80 3091 5. /Salutem, 3./ HU-ISSN 2416-2078.

A szerző 2019-ben megjelent második könyvének kiadását a Nemzeti Kulturális Alap támogatta. A szakmai lektor dr. PARÁDI József CSc nyá. főiskolai tanár és prof. dr. SZAKÁLY Sándor DSc voltak.

Az A/5 méretben megjelenő művet a kiadó karton kötésbe helyezte.

A borítót — melynek domináns motívuma az Osztrák-Magyar Monarchia közös címere — M. SZABÓ Mónika tervezte. A hátsó borítón a szerző ismertetője olvasható.

A címnyedvet — amely jelen esetben csupán két oldal terjedelmű — követi a tartalomjegyzék, majd az előszó. Az előszóban a szerző felhívja az olvasók figyelmét arra, hogy nem a szokásos kémtörténeteket tartalmazó kötetet tart a kezében. A kötet az intézményről, azaz a szervezeti felépítésről, a költségvetésről, a személyi állományról, a jogkörökről, a felderítés szervezetének, illetve témájának a dualista államalakulat rendszerébe történő beilleszkedéséről szól.

A járulékos részeket követi — a 13. oldallal kezdődően — a főszöveg, amely négy fő- és 14 alfejezetből áll. A főszöveget német nyelvű összefoglaló (Zusammenfassung) zárja.

A kötet végén található összesen 26 oldalon a függelékek. A 12 függelék változatos tartalommal rendelkezik, amely a szervezeti felépítéstől a hatáskörön át, a diszlokációig tart. A függelékek közül hét az eredeti német nyelven is megtekinthető, de — hogy napjaink olvasóinak ne okozzon nehézséget — nem gót betűkkel, hanem a latin abc betűivel. Azok a témák szerepelnek a függelékekben, amelyeket rajzos formában szemléletesebben és kisebb terjedelemmel lehet bemutatni mintha a szerző a főszövegbe foglalta volna azokat, bár a függelékek az írott szöveget sem nélkülözik. Valamennyi függelék címmel és sorszámmal is rendelkezik, amelynek a jegyzéke a függelékek előtt található.

A kötet végét 14 oldal terjedelemmel a forrás- és irodalomjegyzék zárja. E jegyzék hat részből áll:

- *A levéltári források körében* az Osztrák Állami Levéltár Házi, Udvari és Állami Levéltár (Österreichisches Staatsarchiv, Haus-, Hoff- und Staatsarchiv) és az Osztrák Állami Levéltár, Hadi Levéltár (Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv), továbbá az Osztrák Állami Levéltár Hadi Levéltára könyvtárának vonatkozó iratait, valamint a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának a polgári kori kormányhatósági levéltárak K-szekció belügyminisztériumi levéltára (1857-1953) és a Belügyminisztérium K-149 reservált iratok (1872-1944) gyűjteményeinek irataira hivatkozik művében.

- *A kiadott források tekintetében* négy magyar és 12 német forrásgyűjteményben foglaltak dokumentumaira való hivatkozás került be a műbe.

- A kötet hivatkozási apparátusában szerepelnek a téma feltárása eredményeit bemutató *könyvek*, összesen nyolc magyar nyelvű és 29 német nyelvű mű. A hivatkozott kötetek között szerepel prof. dr. ZACHAR József DSc elhunyt tagtársunk két könyve is német, illetve magyar nyelven.

- A szerző 25 — 17 magyar és nyolc német nyelvű — *tanulmányra* is hivatkozott művében. A 17 magyar nyelvű tanulmány közül 15 alkotás szerzője tudományos társaságunk tagja.

- *A disszertációk* sem maradtak ki a hivatkozott művek közül. A szerző három — 1969-ben, 1970-ben és 1990-ben készült — bécsi doktorátus eredményeire is hivatkozott művében.

Az összességében 430 jegyzet lefedi a téma valamennyi jelentős feldolgozását és a releváns levéltári forrásokat.

A szerző a főszövegben sikeresen mutatja be az Osztrák-Magyar Monarchia felderítésének és elhárításának az intézményrendszerét, ezáltal gyarapítva a szakirodalmat. A hírszerzés két közös ügyhöz a hadügyhöz és a külügyhöz kapcsolódott. Ebből fakadóan a vizsgált időszakban nem beszélhetünk csak magyar, vagy csak osztrák hírszerzésről. E tevékenység a dualista államalakulat mindkét társországgal az Osztrák Császársággal és a Magyar Királysággal is kapcsolatban állt valamilyen formában. Az ugyan vita tárgyát képezheti, hogy a hírszerzésben az osztrák, illetve a magyar fél milyen súllyal és arányban vett részt, az azonban vitathatatlan, hogy a hírszerzés a közös ügyekhez tartozott annak ellenére, hogy a felderítésről a kiegyezési törvényben halvány utalás sem szerepelt. A szerző nem foglalt állást abban a témában sem, hogy hány hírszerző szervezet működött az Osztrák-Magyar Monarchiában. Az alkotó bölcsen az olvasóra bízta az állásfoglalást, ő „csupán” a tényeket ismertette korrekt és egzakt módon.

Ákárhogyan is értékeli az utókor az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerzésének az intézményét az vitathatatlan tény, hogy az utódállamok saját hírszerzésük kiépítése során a monarchia szervezeti és metodikai hagyományaira támaszkodtak.

Talán néhányan úgy gondolhatják, hogy az intézmény-történeti feldolgozások száraz, unalmas olvasmányt jelentenek. Erre azonban a mű ráció, bár a német nyelvben kevésbé járatosak esetenként nehéz helyzetbe kerülhetnek a szövegben szereplő sok német kifejezésből fakadóan. Természetesen az olvasmány némi érdeklődést is feltételez nemzeti történelmünk iránt. Akiből hiányzik a nemzeti érzés részét képező történelem iránti érdeklődés azok számára a kötet bizonyára unalmas olvasmányt jelenthet. A kötet szerzője azonban elsősorban nyilvánvalóan nem őket célozta meg művével.

A kötetet ajánlom mindenkinek, akit érdekel a nemzeti történelmünk a szakterület históriája, — különösen pedig a hírszerzés és kémelhárítás kortárs szakembereinek, hiszen hivatásuk történetének egy szeletével ismerkedhetnek meg e műből — mivel közérthető és tudományos formában ismerkedhet meg a tényekkel és eseményekkel, amelyet a szerző az objektív történelemszemlélet talaján állva gyűjtött, rendszerezett és értékelt, valamint a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelően mutatott be.

Nemzeti rendvédelem-történetünk feltárása érdekében végzett tevékenységekhez további eredményeket kívánok!

Budapest, 2019. IV. 4.

Tagtársi üdvözlettel:

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke

A kötet borítója

